

ЛІТЕРАТУРА

1. Клімова В. Самостійна робота на уроках хімії / В. Клімова // Хімія. Шкільний світ. – 2012. – № 4 (688). – С. 4 – 17.
2. Родигіна І.В. Використання інформаційних технологій у процесі вивчення історії хімії / І. В. Родигіна, К. М. Родигін // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2009. – № 4. – С. 28 – 29.
3. Бондар Л. Інформаційні технології при викладанні хімії / Л. Бондар, О. Міщенко // Хімія. – 2011. – Жовтень. – № 29. – С. 10 – 13.
4. Використання інформаційно-комп'ютерних технологій на уроках хімії / [Автор-укладач О. І. Замулко]. – Черкаси : ЧОПОПП. – 2007. – 32 с.
5. Шумська Н. Комп'ютерні технології у навчанні хімії / Н. Шумська // Біологія і хімія в школі. – 2006. – № 6. – С. 24.
6. Кононенко Н. Мультимедіа на уроках хімії / Н. Кононенко // Біологія і хімія в школі. – 2009. – № 4. – С. 38 – 39.

REFERENCES

1. Klimova V. Independent work in chemistry lessons / Klimova V. // Chemistry. The school world. – 2012. – № 4 (688). – P. 4 – 17.
2. Rodyhina I.V. Use of information technology in the study of the history of chemistry / I.V. Rodyhina, K.N. Rodyhin // Computer in school and family. – 2009. – № 4. – P. 28 – 29.
3. Bondar L. Information Technology in teaching chemistry / L. Bondar, A. Mishchenko // Chemistry. – 2011. – October. – № 29. – P. 10 – 13.
4. The use of ICT in chemistry lessons / [Author-compiler A.I. Zamulko]. – Cherkasy: CHOPOPP. – 2007. – 32 p.
5. Shumska N. Computer technology in teaching chemistry / N. Shumska // Biology and Chemistry at school. – 2006. – № 6. – P. 24.
6. N. Kononenko Multimedia in chemistry lessons / N. Kononenko // Biology and Chemistry at school. – 2009. – № 4. – P. 38 – 39.

УДК 378.147

МОЗКОВИЙ ШТУРМ ЯК МЕТОД РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Козинець І.І.

Дніпропетровська державна фінансова академія, вул. Аржанова, 12,

м. Дніпропетровськ, Україна

inna-kozinec@rambler.ru

У статті проаналізовано етапи мозкового штурму та його організаційні питання. Розглянуто генерацію ідей, правила обговорення ідей та їх аналіз. Подаються орієнтовні методики мозкового штурму, які можна використовувати під час проведення семінарсько-практичних занять із економічних дисциплін.

Ключові слова: мозковий штурм, інноваційні технології, семінарсько-практичні заняття, методи мозкової атаки, творче мислення, генерування ідей.

МОЗГОВОЙ ШТУРМ КАК МЕТОД РЕАЛИЗАЦИИ ИНТЕРАКТИВНОГО УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА

Козинец И.И.

*Днепропетровская государственная финансовая академия, ул. Аржанова, 12,
г.Днепропетровск, Украина*

inna-kozinec@rambler.ru

В статье проанализировано этапы мозгового штурма и его организационные вопросы. Рассмотрено генерацию идей, правила обсуждения идей и их анализ. Даются ориентировочные методики мозгового штурма, которые можно использовать во время проведения семинарско-практических занятий по экономическим дисциплинам.

Ключевые слова: мозговой штурм, инновационные технологии, семинарско-практические занятия, методы мозговой атаки, творческое мышление, генерирование идей.

BRAINSTORMING AS A METHOD OF REALIZATION OF INTERACTIVE EDUCATIONAL PROCESS

Kozinets I. I.

Dnipropetrovsk State Academy of Finance, Arzhanova str., 12, Dnipropetrovsk, Ukraine

inna-kozinec@rambler.ru

In this article reveals the stages of brainstorming and its organizational questions. Represents approximate techniques of brainstorming, which can be used when the seminar and practical trainings are carrying out on economic disciplines.

Brainstorming can be used in various forms in making economic decisions at all levels of government. Brainstorming also combines heuristic dialogue and the method of free association.

Training sessions in higher education should be carried out with the use of innovative technologies. Such a technique is brainstorming that encourages creativity to identify, develop the ability to quickly analyze the situation of the students.

The main feature of the method of brainstorming is the collective search for original ideas. This method encourages creativity group, allowing each participant to take part in collective discussion of problems.

Now there is also an electronic brainstorming (online brainstorming) using the latest Internet technologies. It provides complete anonymity of the participants, which is very positive effect on stimulating creative abilities.

The terms of the effectiveness of brainstorming are: maximum interest of all participants in achieving results; absolute authority in the organization of the organizer; strict adherence to the rules of brainstorming.

«Brain thrashing» with different variations – this is a typical technique to nominate ideas. Synektyka – is one of the methods of creative thinking that gives positive results in terms of trained collective.

During the brainstorming session should take into account factors that may hinder its effectiveness: biased criticism; formal situation and formalism; search unambiguously correct decisions; large number of explanations and justifications.

In the process of brainstorming the teacher should observe the following recommendations: objectives must be clearly defined and articulated; each group should choose your slogan or name; not to criticize the group members; maintain a relaxed creative environment; fill pauses encouraging remarks; follow the regulations.

Important is the recording and presentation of results brainstorming. You can lead a transcript, tape recording, or record ideas.

The method involves brainstorming «release» the maximum number of ideas in a short period of time. This method promotes creativity, successful resolution of complex problems.

Key words: brainstorming, innovative technology, seminar and practical trainings, methods of brainstorming, creative thinking, generating ideas.

У сучасних умовах господарювання найбільшого ухваленні при прийнятті рішень отримав метод мозкового штурму. Мозковий штурм може застосовуватись у різних формах при прийнятті економічних рішень на всіх рівнях управління. Також цей метод часто комбінують з іншими методами активізації творчості, що доводить його незмінну практичність. Для економістів цей метод має велике значення, оскільки дає змогу приймати відповідальне рішення в напружених умовах, коли існує дефіцит інформації або, навпаки, надлишкове і суперечливе інформаційне поле. Тому з метою формування нервово-емоційної стійкості в процесі підготовки сучасного економіста з успіхом може застосовуватися метод мозкового

штурму (атаки). При використанні на семінарських заняттях звичайних прийомів обговорення та вирішення проблем виникненню новаторських ідей перешкоджають контролюючі механізми свідомості, які сковують потік цих ідей під тиском звичних, стереотипних форм прийняття рішень. Активну роботу студентів можуть стримувати такі фактори: страх перед невдачею, побоювання виглядати перед оточуючими смішним тощо. Для нейтралізації цих факторів проводиться мозкова атака, яка поєднує евристичний діалог та метод вільних асоціацій.

Проблемі вдосконалення організації та проведення мозкового штурму присвячено багато наукових праць вітчизняних і закордонних учених. Психологію ігрової діяльності у професійній підготовці розкрив А. М. Алексюк [1]. О. М. Глазова [2] та К. С. Марченко [4] розглянули ретроспективний аспект мозкового штурму, його методи та основні правила. А. П. Панфілова [5] проаналізувала етапи мозкового штурму, його організаційні питання, генерацію і правила обговорення ідей, їх аналіз. С. Б. Телемухаю [7] проаналізовано розвиток творчих навичок інтуїтивного мислення за допомогою мозкового штурму. В. С. Рижиков [6] висвітлив процес використання мозкового штурму на семінарських заняттях при професійній підготовці майбутніх юристів. В. М. Теслюк [8] розглядає методики мозкового штурму, які можна використовувати під час проведення семінарсько-практичних занять із економічних навчальних дисциплін.

Модернізація системи освіти має бути спрямована на забезпечення її якості відповідно до найновіших досягнень вітчизняної і світової науки. Передбачається впровадження в організацію навчального процесу ВНЗ інноваційних технологій навчання. Однією з них є проведення навчальних занять, зокрема, семінарсько-практичних у формі мозкового штурму, який спонукає виявляти творчість, розвиває вміння швидко аналізувати ситуацію. У цьому й полягає актуальність нашого дослідження.

Метою статті є розкриття теоретичних основ і процесу практичного впровадження на семінарсько-практичних заняттях з економічних дисциплін мозкового штурму як одного з видів інтерактивного навчання.

Мозковий штурм (брейнстормінг) – це процедура групового креативного мислення, спосіб одержання від групи осіб великої кількості ідей за короткий проміжок часу [1, с. 96]. Використовуючи цей метод, група може швидко створити ряд ідей, проблем, задач, які потребують розробки, та швидко їх пояснити і оцінити. Основна особливість методу мозкової атаки полягає в колективному пошуку оригінальних ідей. Цей метод стимулює творчу активність групи, дозволяє кожному учаснику брати участь у колективному обговоренні проблем.

На думку О. М. Глазової, метод мозкового штурму був розроблений у 1939–1941 роках американцем Алексом Осборном. Існує історичний факт, який має безпосереднє відношення до виникнення основоположних ідей розробки мозкового штурму. Під час Другої світової війни морський офіцер США Алекс Осборн був капітаном торговельного судна, яке здійснювало рейси між Америкою і Європою, переправляючи військову техніку і продукти харчування. Одного разу, коли корабель перебував у Атлантичному океані, була отримана радіограма про можливу атаку німецького підводного човна. За традиціями тих часів Алекс Осборн зібрав свою команду на палубі і оголосив про отриману інформацію. Раптом один з членів екіпажу запропонував божевільну ідею порятунку. Його незвична ідея виявилась вдалою. Саме цього матроса можна назвати першою людиною, яка для вирішення проблеми використала генератор ідей мозкового штурму [2, с. 22].

У 50–60 роках ХХ століття метод мозкового штурму був дуже популярним, його вважали найперспективнішим і викладали в університетах. Як стверджує О. М. Глазова, в останні

десятиліття цей метод застосовується при вирішенні проблем та освітніх завдань у процесі соціально-психологічного навчання [2, с. 29].

Треба погодитись з К. С. Марченко, що на сьогоднішній день існує також електронний мозковий штурм (online brainstorming) з використанням новітніх Інтернет-технологій. Він забезпечує повну анонімність його учасників, що дуже позитивно впливає на стимулювання творчих здібностей [4, с. 237].

Мозковий штурм є найбільш вільною формою дискусії. Евристичний діалог мозкового штурму базується на ряді психологічних і педагогічних закономірностей [9, с. 254].

Відомі у практиці навчання та прийняття управлінських рішень методики проведення мозкового штурму (МШ) або мозкової атаки (МА) засновані на відомому психологічному ефекті колективної активації розумової діяльності.

Використання методу мозкової атаки в практиці навчання можливе при дотриманні певних правил, які потрібно враховувати під час проектування та реалізації заняття. Г. О. Ковальчук до таких правил відносить:

- 1) висловлення ідей повинно відбуватися без перешкод, навіть якщо вони спочатку здаються абсурдними і недоречними;
- 2) пропонувані ідеї не можна обґрунтовувати в момент їхнього проголошення;
- 3) висловлені ідеї не можна коментувати (стосується однаково як організатора, так й інших учасників дискусії);
- 4) після закінчення висловлення ідей можна їх обґрунтовувати задля вирішення головної проблеми;
- 5) висловлення ідей (думок) може відбуватися в письмовій формі, а також анонімно;
- 6) усі висловлені ідеї мають детально реєструватися [3, с. 142].

В. С. Рижиков вважає, що до умов ефективності мозкової атаки (штурму) належать: максимальна зацікавленість усіх учасників у досягненні результату; абсолютний авторитет організатора в організації роботи; чітке дотримання правил проведення мозкової атаки [6, с. 174].

До фону мозкового штурму В. С. Рижиков відніс такі методи групової роботи, як «мозковий обмолот» і синектика. «Мозковий обмолот» з різними варіаціями – це типова техніка висування ідей. Синектика – це один із методів організації творчого мислення, який дає позитивні результати в умовах підготовленого колективу [6, с. 175].

Вивчення методів МА не вимагає спеціальної підготовки. Вони засвоюються досить легко та швидко. Використання зазначеного методу приносить ефективні результати під час проведення семінарсько-практичних занять із економічних дисциплін у ВНЗ. Тому викладачу економічних дисциплін важливо оволодіти методикою проведення семінарських і практичних занять із використанням методу мозкового штурму, оскільки він досить поширений у реальній підприємницькій діяльності.

Існує багато способів (методик) проведення мозкового штурму. Їх вибір залежить від характеру проблеми, творчої групи та інших обставин. В. М. Теслюк охарактеризував фінську методику проведення мозкового штурму, що використовується в практиці управління та може бути реалізована під час організації семінарсько-навчальних занять із економічних дисциплін у ВНЗ. Ця методика передбачає стадії: формування проблеми, висловлювання ідей, вибір ідей, розвиток рішень.

Для реалізації зазначеної методики групу студентів В. М. Теслюк розподіляє таким способом (надає ролі) (таблиця 1) [8, с. 44].

Таблиця 1 - «Дійові особи» мозкового штурму

Клієнт	формулює проблему і несе відповідальність за її вирішення
Штовхач	спрямовує роботу, розробляє графік її виконання
Ідеологи	учасники гри
Спеціалісти	знавці проблеми
Профани	не професіонали, які виступають «каталізаторами» ідей

Під час впровадження методики мозкового штурму слід зважити на фактори, що можуть завадити її ефективності: упереджена критика (з одного боку, примушує того, кого критикують, діяти традиційно, з другого, заважає іншим шукати нестандартні ідеї); офіційна обстановка та формалізм; пошук однозначно правильних рішень; велика кількість пояснень та обґрунтувань, пасивність «клієнта».

А. П. Панфілова до вище зазначених факторів ще додала такі, які сприяють організації МШ: відсутність зайвих формальностей; свобода думки; активна уява й бажання; розвиток, перероблення та поєднання запропонованих ідей; пошук аналогів та способів їхнього застосування в цій проблемі; активність «клієнта» [5, с. 56].

Методи мозкової атаки можна класифікувати таким чином: пряма, подвійна пряма, зворотна, комбінована МА, МА з оцінюванням ідей.

В. М. Теслюк розробив методику мозкової атаки з оцінюванням ідей для проведення практичного заняття зі студентами на тему: «Економічні знання та навички». Етапи цієї методики наведені нижче.

1. Проводять пряму МА і складають загальний список ідей. Кожен учасник отримує цей список та незалежно від інших вибирає з нього 3–5 найкращих (на його думку) ідей.
2. Кожен учасник повідомляє про відібрані та доповнені ним ідеї, пояснюючи їхні переваги. Кожну ідею піддають короткій (5–10 хвилин) МА, зважаючи на її позитивні якості й недоліки, а також можливості вдосконалення (однакові ідеї двічі не обговорюються). Складають таблицю позитивно-негативної оцінки ідей (таблиця 2) [8, с. 45]. Кожний учасник обирає з таблиці один або два найкращі варіанти і розробляє за ними перелік основних понять теми.

Таблиця 2 - Форма позитивно-негативної оцінки ідей

Опис ідей	Переваги ідей	Недоліки ідей
1....	1.1.	1.1.
	1.2.	1.2.
2....	2.1.	2.1.
	2.2.	2.2.

3. Обговорення відібраних тем із метою їх ранжування від кращих до гірших, складання орієнтовних планів тематичних занять, обговорення отриманої в такий спосіб програми «Загальна економіка» [8, с. 46].

С. Б. Телемуха стверджує, що в процесі проведення мозкової атаки з оцінюванням ідей викладачу варто дотримуватись таких рекомендацій:

- 1) завдання має бути чітко визначеним і сформульованим;
- 2) формування творчої групи має відбуватися за бажанням учасників із корекцією викладача, кожна група вибирає собі гасло або назву;
- 3) не критикувати учасників МА, краще розробити для них правила і стежити за їх чітким дотриманням;
- 4) підтримувати невимушену творчу обстановку, не забуваючи про жарти і почуття гумору;
- 5) заповнювати паузи захоплювальними репліками;
- 6) стежити за регламентом (зручним є використання таймера) [7, с. 170].

Для учасників МА запропоновано дотримуватись таких правил: висловлюйте максимальну кількість ідей; віддавайте перевагу кількості, а не якості; висловлюйтесь короткими реченнями; жодної критики, іронічних реплік, сарказму; приймайте всі ідеї (навіть, здавалося б, безглузді), віддавайте перевагу не логічному мисленню, а здогадкам, фантазіям тощо; жартуйте, смійтеся, каламбурте, почувайтеся вільно і невимушено.

Важливими є запис та оформлення результатів МА. Можна вести стенограму, магнітофонний запис, або просто доручити кожному учаснику записувати свої ідеї.

Після МА проводиться швидке колективне редагування списку ідей. Усі вони розподіляються на групи: найпридатніші для негайної реалізації, найефективніші й найперспективніші та інші. Найабсурдніші або найважчі для реалізації ідеї відкидаються. Після цього список приймають остаточно.

Під час проведення семінарсько-практичних занять із економічних дисциплін можна використати пряму МА. На думку В. М. Теслюк, орієнтовний регламент прямої МА може бути таким:

1. Повідомлення про проведення МА з поясненням суті завдання (за 2–3 дні).

2. Сеанс МА (1,5–2 год.) включає:

- знайомство учасників та груп, ознайомлення з правилами МА (5–10 хв.);
- постановка завдання, відповіді на запитання (10–15 хв.);
- проведення МА (20–30 хв.);
- перерва (10 хв.);
- складання відредагованого списку ідей (30–45 хв.) [8, с. 47].

Також варто відзначити, що ефективність МА значно підвищиться за таких умов:

- приміщення має бути світлим та зручним;
- сидіти потрібно так, щоб бачити один одного (круглий або П-подібний стіл);
- використання відеофільмів, що актуалізують постановку завдання;
- наявність неголосної фонової музики;

- повідомлення про нагородження тощо.

Отже, метод мозкового штурму є одним із активних методів навчання й використовується для вирішення конкретних практичних завдань економічного характеру. Він передбачає «викид» максимальної кількості ідей за короткий проміжок часу, обговорення їх та відбір.

Даний метод сприяє розвитку творчих здібностей, успішному розв'язанню складних проблем. Однак, зауважимо, що не варто на кожному занятті впроваджувати метод мозкового штурму. Кожне навчальне заняття потребує своєрідного підходу та методики проведення. У подальших наших дослідженнях спробуємо розглянути конкретні приклади реалізації цього методу на практичних та семінарських заняттях з дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М. Загальні методи навчання / А. М. Алексюк, В. І. Помогайба. – К. : Вища школа, 2006. – 247 с.
2. Глазова О.М. «Мозковий штурм» як технологія колективної креативної творчості / О. М. Глазова // Вісник ІІПО КУ ім. Бориса Грінченка. – 2008. – № 2. – С. 21–32.
3. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті : навчальний посібник / Г. О. Ковальчук. – Вид. 2–ге, доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 298 с.
4. Марченко К.С. Історія розробки мозкового штурму як одного з нестандартних методів прийняття господарських рішень / К. С. Марченко // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 3. – С. 236–237.
5. Панфилова А.П. Игровое моделирование в деятельности педагога / Панфилова А. П. – 3-е издание. – М. : Изд. центр «Академия», , 2008. – 368 с.
6. Рижиков В.С. Методика використання мозкового штурму на семінарських заняттях у професійній підготовці майбутніх юристів відповідно до професіографічного профілю / В. С. Рижиков // Збірник наукових праць КіМАУП. – 2011. – № 97. – С. 172–178.
7. Телемуха С.Б. Мозковий штурм як метод реалізації інтерактивного навчання / С. Б. Телемуха // Український науково-медичний молодіжний журнал. – 2014. – № 1. – С. 169–171.
8. Теслюк В.М. Використання методик мозкового штурму в економічному навчанні / В. М. Теслюк, М. П. Піщана // Вісник НУБіП України. – 2010. – № 6. – С. 40–49.
9. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням : Підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – Вид. 2–ге, вип. – К. : Алерта, 2011. – 696 с.

REFERENCES

1. Aleksyuk A. M. Zagal'ni metodi navchannya /A. M. Aleksyuk, V. I. Pomogaiba. – K. : Vishcha shkola, 2006. – 247 p.
2. Glazova O. M. «Mozkovii shturm» yak tekhnologiya kolektivnoi kreativnoi tvorchosti / O. M. Glazova // Visnik IPPO KU im. Borisa Grinchenka. – 2008. – № 2. – P. 21–32.
3. Koval'chuk G. O. Aktivizatsiya navchannya v ekonomichnii osviti: navchal'nii posibnik / G. O. Koval'chuk. – Vid. 2–ge, dop. – K. : KNEU, 2009. – 298 p.
4. Marchenko K. S. Istoriya rozrobki mozkovogo shturmu yak odnogo z nestandartnikh metodiv priinyattya gospodars'kikh rishen' / K. S. Marchenko // Visnik ZhDTU. – 2011. – № 3. – P. 236–237.
5. Panfilova A. P. Igrovoe modelirovanie v deyatel'nosti pedagoga / Panfilova A. P. – Moskva: izd. tsentr «Akademiya», 3-e izdanie, 2008. – 368 p.

6. Rizhikov V. S. Metodika vikoristannya mozkovogo shturmu na seminars'kikh zanyattiyakh v profesiinii pidgotovtsi maibutnikh yuristiv vidpovidno do profesiografichnogo profilyu / V. S. Rizhikov // Zbirnik naukovikh prats' KiMAUP. – 2011. – № 97. – P. 172–178.
7. Telemukha S. B. Mozkovii shturm yak metod realizatsii interaktivnogo navchannya / S. B. Telemukha // Ukrains'kii naukoivo-medichnii molodizhnii zhurnal. – 2014. – № 1. – P. 169–171.
8. Teslyuk V. M. Vikoristannya metodik mozkovogo shturmu v ekonomichnomu navchanni / V. M. Teslyuk, M. P. Pishchana // Visnik NUBiP Ukraini. – 2010. – № 6. – P. 40–49.
9. Shevchuk S. V. Ukrains'ka mova za profesiinim spryamuvanniam: Pidruchnik / S. V. Shevchuk, I. V. Klimenko. – Vid. 2–ge, vip. – K. : Alerta, 2011. – 696 p.

УДК 373.5:159.9

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 8-9 КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Кушнір Т.І., аспірант

Київський університет ім. Бориса Грінченка, вул. Маршала Тимошенка, 13-б,

м.Київ, Україна

kushnir_ti@ukr.net

У статті висвітлено погляди лінгводидактів, психолінгвістів щодо психолого-педагогічних особливостей формування граматичної компетентності в учнів 8-9 класів. Доведено, що граматична компетентність – це невід'ємна складова комунікативної компетентності, уміння мовця будувати ефективну мовленнєву поведінку, яка відповідає нормам соціальної взаємодії, притаманним конкретній культурі. Головним компонентом є мотиваційний, оскільки потреби, мотиви, цілі діяльності є тими психічними елементами, від яких залежить ефективність процесу оволодіння знаннями.

Ключові слова: мовна особистість, мовно-мовленнєва компетентність, мовленнєва діяльність, граматична компетентність, мотиваційний компонент, вивчення синтаксису.

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАММАТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У УЧАЩИХСЯ 8-9 КЛАССОВ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ: ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Кушнір Т.И., аспирант

Киевский университет им. Бориса Гринченко, ул. Маршала Тимошенко, 13-б,

г.Киев, Украина

kushnir_ti@ukr.net

В статье освещены взгляды лингводидактов, психолингвистов по психолого-педагогическим особенностям формирования грамматической компетентности у учащихся 8-9 классов. Доказано, что грамматическая компетентность – это неотъемлемая составляющая коммуникативной компетентности, умение говорящего строить эффективное речевое поведение, которое соответствует нормам социального взаимодействия, присущим конкретной культуре. Главным компонентом является мотивационный, поскольку потребности, мотивы, цели деятельности являются теми психическими элементами, от которых зависит эффективность процесса овладения знаниями.

Ключевые слова: языковая личность, культурно-языковая компетентность, речевая деятельность, грамматическая компетентность, мотивационный компонент, изучение синтаксиса.